

E

TKİLEŞİM GRUPLARINA BENZERLİĞİ AÇISINDAN SIRA GECESİ

GİRİŞ

"Sıra gecesi" yaş, meslek, ortak ilgi alanı, sosyal sınıf gibi ortak özellikleri olan kişilerin, haftanın belirli bir gününde, kendi evlerinde, sırayla gerçekleştirdikleri bir toplanma biçimidir. Bu toplantılara katılmaya "sıra gezme", katılan kişilere de "sıra arkadaşı" denir (Akbiyık 2002). İlk olarak ne zaman ve nasıl ortaya çıktığına dair yazılı belgeler olmamakla birlikte, cumhuriyet dönemi öncesinde de var olduğu bilinmektedir. Hâlen Şanlı Urfa ilinin merkezinde yaygın olarak gerçekleştirilmektedir. Sıra gecesi toplantıları psikiyatrik anlamda "grup" olarak tanımlanmayı hak edecek özelliklere sahiptir. Bir çok açıdan "terapi grupları" ve "eğitim gruplarının" kuruluş ve işleyiş özelliklerine benzemektedir.

Gruplar sosyal yaşamda her zaman için varolmuşlardır. Tedavi amacıyla kullanılmaları da yeni değildir. MS 1000'lerde St. Benedict önderliğindeki râhiplerin küçük grup etkileşimleri aracılığı ile kendilerini tanımaya çalıştıkları bilinmektedir. 20. yy başlarından itibaren Amerika'da Pratt, Marsh, Lazell, Burrow, Wender, Wolf grupların tedavi edici potansiyelini ilk görenlerdir. Avrupa'da ise Moreno, Freud, Adler, Bion, Foulkes, Anthony grup dinamikleri konusunda önemli katkılar sağlamışlardır (Şahin 1993).

Bu yazıda sıra geceleri işleyiş özellikleri açısından tanımlanarak psikiyatrik tedavi yöntemlerinin

Medaim Yanık

ÖZET

Sıra gecesi Şanlıurfa'da hâlen yaygın olarak yaşayan bir gelenektir. Ortak özellikleri olan 8-10 kişilik bir grup sırayla kendi evlerinde toplanmaktadır. Sıra gecesi toplantıları ve işleyiş terapi gruplarına benzer şekilde yapılandırılmıştır. Sıra gecesi toplantıları, haftada bir toplanır, toplantıda eğlence, yemek, sohbet, eğitim gibi çok yönlü bir süreç yaşanır. Sıra gecesi başlama ve bitiş saati belirlidir, yemek listesi sabittir, başka kişilere kapalıdır. Sıra gecesi grubu tedavi gruplarına benzer yönleri olmakla birlikte, içinde sağlık profesyonelinin olmaması, grupta tedavi arayışının bulunmaması, sağlıklı kişilerden oluşması gibi yönleriyle de farklıdır. Yapısı ve işleyiş açısından en fazla etkileşim gruplarına benzemekle birlikte çok amaçlı yapısından dolayı etkileşim gruplarından da farklıdır. Kapalı yapısı ve yapılandırılmış işleyiş ve uzun süreli olması nedeniyle de grup dinamiklerinin oluşmasına uygun bir yapısı vardır. Gözlemlerime göre iyileştirici faktörlerden kabul, özverili olma, sosyalleşme, kaynaşma, rehberlik ve kişiler arası ve yaşantısal öğrenme yoğun olarak yaşanmaktadır. Sıra gecesi grupları yabancılaşma, yalıtılma ve sosyal parçalanma gibi bireyi olumsuz etkileyen durumlara karşı koruyucu işlevler görebilir. Ayrıca sıra gecesi toplanma biçimi, psikiyatrik hastaların rehabilitasyonu için yerel bir model olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: sıra gecesi, grup tedavisi, etkileşim grubu, sosyal destek, kültür, Şanlıurfa

TRADITIONAL "SIRA GECESİ" WITH RESPECT SIMILARITY TO ENCOUNTER GROUP

ABSTRACT

Sıra Gecesi (SG) is still of interest and a widespread continuing tradition in Şanlıurfa. The SG is organised by a group of averaged 8-10 people who have the same interests or the same age group or the occupations. It is repeated a weekly period and given by every member of the group in a circular order and directed a head who is also a member of the group.

SG has some similarities to therapy groups in terms of its function and structure. A routine SG involved with having leisure, food, talk and education altogether with in the group. Some of the characteristics of SG are starting and finishing time, menu is known and constant for every week, also closed to anybody other than members of the group. Although there are some similarities between SG and therapy groups, the main differences of them lie on the lack of intended health professionals and an aim seeking any treatment in the group of SG. In terms of its function and structure, it can be said that the SG is mostly similar to an encounter group, but it also differs from that of the encounter groups having multifunction (such as food, leisure and talk) not only for educational purpose. SG is a closed group and its activities last over years for the members, this may cause an establishment of group dynamics. According to the observations, people gain some benefits universal healing factors from SG, for instance being welcomed to welcome with acceptance, altruism, socialisation, cohesion, interaction and guiding each other. People, who are a member SG, may be protected from to suffer the difficulties of being a isolated and stranger in the society. Finally, the way of gathering together for SG can be used for the purpose of rehabilitation of psychiatric patients.

Keywords: sıra gecesi, group therapy, encounter group, social support, culture, Şanlıurfa

den biri olan terapi gruplarıyla karşılaştırılmaya çalışıldı. Çalışma gerçekleştirilirken sıra gecesi gruplarına misafir olarak katılarak gözlemler yapıldı. Sıra geleneğini bilen yaşlı kişilerle görüşmeler

gerçekleştirildi. Sıra gecesi ile ilgili yerel yazılı metinler tarandı.

SIRA GECESİ

Sıra geceleri Şanlı Urfa iline âit bir gelenek olup hâlen yaygın olarak yaşanmaktadır. Sıra grubunun oluşturulması ve işleyişinde gelenekselleşmiş, yazılı olmayan kuralları vardır.

Sıra gecesinin yıl içinde hangi zaman diliminde ve hangi günde olacağı belirlidir. Sonbaharla başlar, ilkbaharın sonlarına kadar devam eder. Sıklıkla Perşembe, Cuma veya Cumartesi günü seçilir. Genellikle saat 19:00 gibi başlar, saat 23:00'e doğru sona erer. Her üye sıraya tam zamanında gelmek ve tam saatinde kalkmak zorundadır. Mâzeretsiz geç gelenlere çeşitli cezalar uygulanır. Her sıra genelde 8-10 kişi arası üyeden oluşur. Sıra geceleri üyelerin evlerinde sırayla yapılır. Sıra yapılan evde âilenin diğer üyeleri sıra ortamına katılmazlar. Bu yönüyle misafirliğe gitmekten veya misafir kabul etmekten farklıdır.

Sıranın kendine has bir hiyerarşisi vardır. Her sıranın bir başkanı vardır. Sıra başkanı grup üyeleri tarafından seçilir. Genelde sıradaki en olgun, ekonomik sorunları olmayan, dinî ve geleneksel konularda ârif sayılabilen ve tercihen en yaşlı olanıdır.

Sıra gecesinin yemek listesi baştan belirlenir ve bu listenin dışına çıkılamaz. Sıra üyelerinin sosyal ve ekonomik düzeylerine bağlı olarak ikram edilen yiyecekler farklılık gösterebilir. Çoğunlukla ilk olarak kahve ikram edilir, ana yemek çiğköftedir. Tatlı olarak kadayıf, içecek olarak ayran ve sonunda da çay içilir.

Sıra gecelerinde gündem üyelerin ortak özelliklerine göre şekillenir. Sosyal veya siyasal konular konuşulabilir. Üyelerin kendileri ile ilgili sosyal, ekonomik ve sağlık problemleri konuşulabilir. Bâzi sıralarda müzik icrâ edilir. Zanaatkarların oluşturduğu sıralarda meslekî konular konuşulabilir.

Her isteyen sıranın üyesi olamaz. Üye olmak isteyen sıra grubu ile uyumlu olması gerekir. Sıraya yeni arkadaş alınacağı zaman önceden sıra başkanı tarafından araştırılır, sıraya katkısı değerlendirilir, uyumu sorgulanır. Üye alımında temel kriter olarak, katılacak olanın kişiliği, grupta ortak yönleri ve sosyal statüsündeki uyum aranır.

Sıra arkadaşlarının sosyal, ekonomik, sağlık gibi sorunların varlığında birbirlerini desteklemek gibi sorumlulukları vardır. Sıradan herhangi biri yüz kırtarıcı bir iş yaptığında veya sıra grubuyla uyumlu özelliklere sâhip olmadığı düşünülürse sıradan çıkarılabilir. Diğer yandan üyelerin her hangi bir eyleminden dolayı sıra arkadaşlarına herhangi bir müeyyide uygulanmaz. Örneğin, borçlu olan bir üyenin alacaklısı, o kişinin yakın akrabasından alacağını talep edebilir, ancak, sıra arkadaşlarından böyle bir talepte bulunamaz. Yâhut bir kan dâ-

Tablo 1: Sıra Gecesinde Kurallar

1. Sıra ile üyelerin evlerinde toplanılır
2. Sıra 8-10 kişi ile sâbit üye sayısına sâhiptir
3. Başlangıç ve bitiş saati belirlidir
4. Sıranın başkanı vardır
5. Üyelerin izni dâhilinde misafir getirilebilir
6. Yemek listesi sâbittir
7. Sıra kurallarına uyumlu davranmayan sıradan çıkarılır
8. Üyelerin birbirlerinin sosyal, ekonomik ve sağlık sorunlarıyla ilgili olma sorumluluğu vardır

vâsında sıra arkadaşlarına her hangi bir bedel ödetilmez.

Sıraya ancak diğer sıra üyelerinden izin alınırsa misafir davet edilebilir. Misafirliği onaylanmış kişiler dışında "sıraya" yabancıların katılmasına müsaade edilmez. Sıra tanımlamasından anlaşılacağı üzere her hafta belli bir sırayla üyeler arasında gezilir. Hangi hafta ev sâhibinin kim olacağı önceden belirlidir. Sırası geldiğinde ev sâhibi uygun değilse kendinden sonraki arkadaşından ricâ eder ve diğer üyeleri de arayarak yapılan sıra değişikliğini bildirir. Sırasını devreden uygun olduğunda devrettiği sıranın ev sâhipliğini yapar (Tablo 1).

GRUP TERAPİSİ

Grup terapisi, tedavi edici tekniklerin bir grup hastaya aynı anda uygulanmasıdır. Grup tedavisinde, grup ortamında hem hastalar arasında etkileşimler, hem de hasta-terapist etkileşimleri ile grup üyelerinin her birinin uyumsuz davranışları değiştirilmeye çalışılır. Başka bir deyişle, eğitilmiş terapistin özgül teknik ve girişimlerinin yanı sıra grubun kendisi de değişiklik için bir araç görevi görür (Vinogradov 1996, Güleç 1993a).

Terapi grupları terapist tarafından oluşturulur (Yalom 1970, Atasoy 1998). Toplanılacak mekân da yine terapist tarafından belirlenir. Yalom'a (1992) göre grubun ideal büyüklüğü 7-8 civarındadır ve 10'u geçmemelidir. Sürengen grup terapisinde bir seans için en uygun süre 60 ilâ 120 dakika arasındadır. Ayaktan izlenen hastalara yönelik gruplarda haftada bir toplantı en sık görülen şeklidir. Bu sıklık destekleyici veya özgülleşmiş gruplar, özellikle de seans sayısı sabit olan gruplar için çok uygundur. Açık veya kapalı grup yapma seçimi klinik koşullar, hedefler ve grubun belirlenmiş ömrü ile yakından ilişkilidir. Kapalı bir grup önceden belirlenmiş sayıda toplanır, sâbit sayıda üye ile başlar ve ilk seanstan itibaren kapılarını kapatarak yeni üye almaz (Alonso 2000, Vinogradov 1996).

Tablo 2: Sıra Grubu İle Terapi Gruplarının Karşılaştırılması

	Sıra gecesi	Grup terapisi
Üye sayısı	Belirli, 8-10	Belirli, 7-8
Oturum süresi	2.5 saat	1-2 saat
Devam süresi	Önü açık	Zamanla sınırlı
Toplantı sıklığı	Haftada bir kez	Haftada 1-3 kez
Açık veya kapalı olması	Kapalı	Açık veya kapalı
Amaç	Çok amaçlı (tedavi değil)	Tedavi
Başkan	Var	Var
Mekân	Üyelerin evleri	Profesyonel ortam
Üye ihracı	Mümkün	Mümkün
İçerik	Yemek, eğlence, sohbet, eğitim	Tedavi amaçlı etkileşim
Üyelerin ortak özellikleri	Yaş, sosyal sınıf, meslek, müzik	Tedavi arayışı
Profesyonelin varlığı	Yok	Var
Üyelerin seçimi	Üyelerin kendisi	Profesyonel

KLÂSİK GRUP TERAPİSİ İLE SIRA GRUBUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

Klâsik grup terapileri ile sıra gecesi grubu arasında ortak ve farklı yönler vardır. İki grup da belirlenmiş sayıda üye içerir. Her bir araya gelme belirli bir zaman dilimiyle sınırlıdır. Üyelerin oluşturulmasında belirlenmiş kriterler vardır. İkisinde de gruba girme ve çıkma belirli kurallara bağlıdır. Sıra gruplarında grubun önü açık iken terapi grupları açık veya kapalı olabilir. Sıra grubunun bir araya gelmesi arkadaşlık, sosyal destek, eğlence vb. çok amaçlıdır. Sıra grubu sağlıklı kişilerden oluşur, tedavi arayışı, değişme çabası ve grupta profesyonel bir terapist yoktur. Sıra gecesinin sözüne güvenilir, olgun bir üyesi gruba başkanlık eder. Terapi gruplarında ise tedavi amaçlı olarak bir araya gelinir ve grupta sağlık alanında çalışan profesyoneller de bulunur. Amacı grup dinamikleri aracılığı ile bireyde "farkına varma, çözümleme ve yeni davranışlar deneme" oluşturmaktır (Naar 1982). Görüldüğü gibi, sıra gruplarının klâsik terapi gruplarıyla ortak özellikleri olmakla birlikte, farklı yönleri daha fazladır (Tablo 2).

Etkileşim Grupları ve Sıra Grupları

Sıra gecesi grupları, grup tedavisi türlerinden daha çok, etkileşim gruplarına benzerlik göstermektedir. Etkileşim grubu terimi bir çok grup biçimini tanımlayan genel bir tâbirdir. Etkileşim grupları içinde sınıflanan grup biçimleri şunlardır: İnsan ilişkileri grupları, eğitim grupları, T grupları, kişisel eğitim grupları, maraton grupları, duyarlılık bilinci grupları, temel etkileşim grupları, yaşantısal gruplar, yüzleşme grupları (Yalom 1970). Yalom'a göre etkile-

şim gruplarının ortak özellikleri şunlardır: Grupların genişliği sekiz ilâ yirmi üye arasındadır, bu sayı yüz yüze etkileşimi desteklemek için yeterince geniş ve yine tüm üyelerin etkileşimde bulunmasına yetecek kadar küçüktür. Grupların genellikle zamanları sınırlıdır, çoğu kez saatlere veya günlere sıkışır. Geniş ölçüde burada ve şimdi üzerine odaklaşırlar, genel geçer kuralları aşarlar ve geleneksel toplumsal görünüşün bırakılmasını cesaretlendirirler. Bu gruplar sonuçta kişiler arası dürüstlüğe, araştırmaya, yüzleş-

meye, arttırılmış heyecanı dışavuruma ve kendini açmaya değer verirler. Grubun hedefleri çoğu kez belirsizdir. Bâzen sadece bir yaşantının (sevinç, "yönelmiş" olma durumu, eğlence) sağlanmasına vurgu yaparlar; fakat daha sıklıkla kapalı veya açık (davranışta, tutumlarda, değerlerde, yaşam tarzında, kendini gerçekleştirme derecesinde veya kişinin başkalarıyla ilişkilerinde) birtakım değişiklikler için uğraş verirler. Katılımcılar genellikle "hastalar" olarak adlandırılmaz; yaşantı terapi olarak değil, "büyüme" olarak değerlendirilir. Etkileşim grupları ilk kez 1962'de Güney Kaliforniya'da "normaller için grup terapisi" şeklinde bir T grubu (Training group) ile başlamıştır (Yalom 1970). Burada amaçlanan tedavi değil, eğitimidir. Terapi grubunun tersine, etkileşim grubunun özelliklerinden biri gayri resmîlik ve hoşnutsuzluktur. Fiziksel çevre çoğu kez bir gezinti yeri gibidir ve eğlenceye daha fazla önem verilir. Bir çok örtüşmeler olabilirse de, etkileşim grubu genellikle işlevselliği daha iyi ve daha büyük bir yetkinliğe ve gelişime ulaşmak isteyen bireylerden kuruludur; örneğin kadınlar için bilinç yükseltme gruplarında olduğu gibi. Rehberlik, bilgi alış-verişi ve sorunlarına ilişkin daha fazla anlayış kazanma bu grupların temel özellikleridir (Killilea 1976).

Sıra gecesi grupları birçok açıdan etkileşim gruplarından da farklıdır. Arkadaşlık, eğlence, eğitim, sosyal dayanışma gibi aynı anda birden çok amaç vardır. Bu çok amaçlılık sıra gecesi gruplarının 25-30 yıl sürebilmesine neden olmaktadır. Sıra geceleri profesyonel modeller örnek alınarak da oluşturulmamıştır. İlk olarak ne zaman ve nasıl ortaya çıktığına dâir elimizde yazılı kanıtlar olmamakla

birlikte, yaşayan tanıklardan 80 yıl öncesinde de var olduğunu biliyoruz. Ayrıca, modern bir yapılanma olmaktan ziyade, geleneksel bir yapılanmadır.

Sıra Gecesi Üyeleri Arasında Grup Dinamikleri

Sıra gecesi grupları ailede, iş hayatında, eğitim sırasında parçası olduğumuz gruplardan biri olmaktan ibaret değildir. Yapılandırılmış bir işleyişin olması, gönüllülüğü, sürekliliği ve kapalı yapısı nedeniyle gündelik hayattaki bir grup üyesi olmaktan farklıdır. Grubun tedavi edici amacı olmamakla birlikte, süreç içinde grup üyeleri arasında terapi gruplarındakine benzer grup dinamiklerinin oluşmasına müsait bir yapısı vardır. Bir gruba ait olduğu duygusu yaygın olarak yaşanmaktadır. Bu durum benlik saygısını arttıran bir durumdur. Aynı zamanda sosyal hayatta karşılıklı yardımlaşma oluşur. Başkanın olgun, sözüne danışılan birisi olması rehberlik, danışmanlık rolünü yüklenmesini sağlar. Grup içindeki etkileşimler yaşantılar aracılığıyla yeni öğrenmelere zemin hazırlar. Sıra gecelerinin en fazla esnaf ve zanaatkarlar arasında olması bu geleneğin Ahî geleneği ile yakın bağlarına işaret etmektedir.

Sıra gecesi gruplarında tedavi edici faktörlerin hangilerinin sıra grubunda yaşandığını anlamak önemli olabilir (Bloch ve Crouch 1987, Yalom 1970). Gözlemlerime göre kabûl, özverili olma, sosyalleşme, kaynaşma, rehberlik ve kişiler arası öğrenme, grup bağlılığı yoğun olarak yaşanmaktadır. Türkiye'de etkileşim grubunda tedavi edici etmenler üzerine yapılan bir çalışmada kişiler arası öğrenme ve grup bağlılığı tedavi edici etmen olarak bulunmuştur (Alptekin ve Tangör 1995).

Sıra Gecesi ve Psikiyatri

Sıra gecesinin yaygın olarak yaşandığı bir toplulukta psikiyatrik hizmetin bu gruplarla ilişkili olabileceği durumları saptamak önemli olabilir. Sıra gecesi grupları ile psikiyatri arasında sosyal destek sistemi, tedavi aracı olarak modern grup terapilerinin uygulanmasına kolaylaştırıcı veya zorlaştırıcı olarak etki edip etmemesi açısından ilişkiler kurulabilir. Bu modelden tedavi edici araçlar çıkarılmasının mümkün olup olmadığı da araştırmaya değerdir. Örneğin şizofren hastaları ekseninde oluşturulan dernek yapılanmasına ek olarak hastalar arasında sıra gecesi grupları rehabilitasyon edici işlev gösterebilir. Ayrıca, kendi kültürümüzde modern grup terapilerinin oluşumundan önce grup terapisi yapılanmasına benzer yönler taşıyan bir uygulamayı tanımak ve anlamaya çalışmak da önemlidir. Nitekim Güleç (1993b) psikoterapi tekniklerinin de yerel kültürel özelliklerle uyumlu olması gerektiğini vurgulamıştır.

Modern yaşamda giderek artan şekilde kişiler arası yabancılaşma, yalıtılmışlık ve sosyal parçalanma duygusu yaşanmaktadır. Bu sebeple grup terapi-

leri, Adsız Alkolikler örneğinde olduğu gibi, psikiyatri profesyonelleri dışında da kullanılmaktadır. Psikiyatrik olmayan ortamlarda yürütülen grupların sayısının giderek artması toplumda birleştirici, destekleyici grup deneyimlerine genel bir gereksinimin olduğunu göstermektedir (Vinogradov 1996). Sıra gecesi grupları yabancılaşma, yalıtılma ve sosyal parçalanma gibi bireyi olumsuz etkileyen durumlara karşı koruyucu işlevler görebilir.

SONUÇ

Sıra gecesi yapılandırılış ve işleyiş açısından klâsik terapi gruplarına benzer yönleri olmakla birlikte, terapi gruplarından farklıdır. Grup tedavileri içinde etkileşim ve kendine yardım gruplarına benzemektedir. Sıra gruplarının terapi gibi bir hedefi olmamakla birlikte, "sosyal destek sistemi" olarak işlev görecektir özellikleri vardır. Oluşturulma ve işleyiş açısından grup dinamiklerinin oluşumuna uygundur. Bu dinamikleri anlamaya ve koruyucu ruh sağlığı hizmetleriyle bütünleştirmeye yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Ayrıca, Türkiye'de kültürel psikiyatri ile ilgili çalışmalar ne yazık ki hâlâ çeviri ve kavramsal metin tartışmaları şeklindedir. Oysa kültürümüz yaşantı içinde ruh sağlığını tanımlayıcı, koruyucu ve tedavi edici birçok model üretmiştir ve üretmektedir. Bu modellerden haberdar olmamak en azından tedavi işbirliğini oluşturma ve sürdürmede sorunlar oluşturabilmektedir. Kültürel yapıyla psikiyatri arasında yerel bağları kuracak çalışmaların yapılması önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Akbiyık A (2002) Müziği, sıra geceleri ve oyunlarıyla Urfa. Uygarlıklar kapısı Urfa. F Özdem, editör. İstanbul: Yayı Kredi Yayınları, 225-243.
- Alonso A (2000) Grup psychotherapy, combined individual and group psychotherapy. Comprehensive Textbook of Psychiatry, 7. Edition, Vol 2. Sadock B, Sadock V, editors. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2146-2157.
- Alptekin G, Tangör A (1995) Dinamik yönelimli etkileşim grubunda tedavi edici etmenler. Türk Psikiyatri Dergisi; 6: 118-124.
- Atasoy N (1998) Grup tedavisinde hastaların seçimi, hazırlığı ve grubun organizasyonu. Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi; 6: 10-14.
- Batıgün AD (1998) Grup terapisi süreç ve sonuç araştırmalarındaki yöntemlerin çeşitli boyutlarda karşılaştırılması. Türk Psikoloji Yazıları; 1: 63-82.
- Bloch S, Crouch E (1987) Therapeutic Factors in Group Psychotherapy. New York: Oxford Medical Publications, 1-25.
- Güleç C (1993a) Psikoterapiler. Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 115-129.
- Güleç C (1993b) Doğu kökenli alternatif psikoteraplere örnek olarak içgörü tedavisi. Psikiyatri Bülteni; 2: 116-120.

Killilea M (1976) Mutual help organizations: Interpretations in the literature III. Support Systems and mutual help. Caplan G, Killilea M, editors. New York: Grune and Stratton, 187-212.
Naar R (1982) Grup Psikoterapisine İlk Adım. (Şahin NH, çeviren). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları 1993.
Şahin NH (1993) Çevirenin Notu. Grup Psikoterapisine

İlk Adım. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 5-7.
Vinogradov S, Yalom ID (1989) Grup Psikoterapisi. Tüzer TT, Atbaşoğlu Z, çevirenler. Ankara: Compos Mentis Yayınları 1996.
Yalom ID (1970) Grup psikoterapisinin Teori ve Pratiği. Tangör A, Karaçam Ö, çevirenler. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri 1992.

1. ULUSAL BAĞIMLILIK KONGRESİ

11-14 Mart 2004

Porto Bello Hotel - Antalya

(Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2. Psikiyatri Kliniği Ankara Amatemi ve Bağımlılık Derneği Birlikte Düzenlemektedir.)

1. ULUSLARARASI BAĞIMLILIK KONGRESİNİN PROGRAMI

PANELLER

- ◆ Madde bağımlılığının önlenmesinde idari, güvenlik ve politika uygulamaları
- ◆ Madde Bağımlılığı ve nörolojik bilimler
- ◆ Madde Bağımlılığı tedavisi
- ◆ Nörotransmitterler ve bağımlılık
- ◆ Genetik ve bağımlılık
- ◆ Bağımlılık tedavisinde klinik uygulamalar
- ◆ Bağımlılık ve komorbid psikiyatrik durumlar
- ◆ Yazılı ve görsel basında bağımlılık
- ◆ Epidemiyolojik çalışmalar

KURSLAR

- ◆ Bağımlı hasta ile hekim ilişkileri ve motivasyonel görüşme teknikleri
- ◆ Alkol ve madde bağımlılığında psikoterapi uygulamaları
- ◆ Bağımlılık alanında yapılan araştırma modelleri ve psikometri
- ◆ Alkol ve madde bağımlılığında kısa ve uzun dönem tedaviler
- ◆ Birinci basamakta alkol ve madde bağımlılığına yaklaşım
- ◆ Alkol ve madde bağımlılığında yasal konular ve uygulamaları

Kongre Başkanı

Doç. Dr. Nesrin Dilbaz

Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ankara AMATEM

◆ Tel: +90 (312) 313330-5300 ◆ +90 (312) 3959595 ◆ Fax: +90 (312) 3103731 ◆ e-posta: dilbaz@superonline.com

Kongre Sekreteryası

Serenas Turizm Kongre ve Organizasyon Hizmetleri Ltd. Şti.

◆ Tel: +90 (312) 467 6991 ◆ Fax: +90 (312) 467 6072 ◆ e-mail: ggunes@serenas.com.tr ◆ www.serenas.com.tr